

KVOTNI SISTEM ZAPOSLOVANJA INVALIDOV V SLOVENIJI

Nina Kos, univ. dipl. pravnica*

Bralci revije Delo in varnost so nam poslali vprašanja v zvezi s kvotnim sistemom zaposlovanja invalidov v državi.

- Samostojni podjetnik ima zaposlenih 19 delavk, vključno z njim je 20 zaposlenih. Ali je zavezanec za izpolnjevanje kvote za zaposlovanje invalidov?
- Pravna oseba zaposluje 20 ljudi, opravlja trgovinsko in servisno dejavnost. Ali mora pri naslednjem zaposlovanju zaposliti invalida?
- Kam in koliko se plačuje v sklad RS za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov?

Če hočemo odgovoriti na postavljena vprašanja, si moramo najprej ogledati veljavno zakonodajo. Področje kvotnega sistema zaposlovanja invalidov v RS urejajo predpisi:

- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 63/04, 72/05, 100/05-uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZZRZI),
- Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov (Uradni list RS, št. 111/05, v nadaljevanju: Uredba) in
- Navodilo za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide (Uradni list RS, št. 10/05 in 43/05).

Zakonodaja določa, da so delodajalci, ki zaposlujejo najmanj 20 delavcev, dolžni zaposlovati invalide v okviru določenega deleža od skupnega števila vseh zaposlenih delavcev. Pri tem pozna tudi izjeme. To so tuja diplomatska in konzularna predstavništva, invalidska podjetja in zaposlitveni centri.

Glede povezanih družb veljajo določene posebnosti:

Zavezanci za izpolnjevanje kvote so lahko povezane družbe, ki so zajete v konsolidiranem poročilu, vključno z družbami, ki imajo manj kot 20 zaposlenih. Slednje sklenejo pisni dogovor o načinu izpolnjevanja kvote znotraj povezanih družb. K pisnemu dogovoru morajo pristopiti vse posamezne povezane družbe, zajete v konsolidiranem poročilu. V nasprotnem primeru uveljavljanje izpolnitve kvote kot povezane družbe ni mogoče. S podpisom takega pisnega dogovora postane zavezanica za izpolnjevanje kvote tudi družba, ki sicer po zakonodaji ne bi bila zavezanica. Delež se določi za vsako posamezno družbo glede na njeno dejavnost.

Lahko pa vsaka posamezna družba sama zase uveljavlja izpolnitev kvote. V kvoto pri zavezancu štejejo vsi invalidi, ki imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za najmanj 20 ur tedensko in so prijavitelji v zavarovanje. Šteje se, da je kvota izpolnjena, če ima zavezanec sklenjeno pogodbo o poslovnem sodelovanju z zaposlitvenim centrom ali invalidskim podjetjem in jo je najkasneje sedmi dan po njeni sklenitvi poslal skladu.

Kvota je določena glede na dejavnost delodajalca – pri tem se uporablja ure-

dba o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije dejavnosti (Uradni list RS, št. 2/02). Uporabi se tista dejavnost zavezanca, ki je razvidna iz obvestila o identifikaciji in razvrstitvi po dejavnosti za poslovni subjekt AJPES.

Če izračunana kvota ni celo število, se vrednosti do vključno 0,4 zaokrožijo navzdol in vrednosti od vključno 0,5 navzgor.

Pri povezanih družbah se kvota izračuna za vsako posamezno povezano gospodarsko družbo posebej.

Za tiste zavezance, ki zaposlujejo manj kakor 50 delavcev, se kvota zniža za eno odstotno točko.

Sklad ugotavlja izpolnjevanje kvote mesečno, na podlagi podatkov zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, zadnji dan v mesecu, za katerega delodajalec obračuna plače.

V primeru, da zavezanec ne izpolni predpisane kvote, je dolžan mesečno na dan izplačila plač obračunati in plačati v sklad prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70 % minimalne plače.

Nadzor nad izvajanjem kvotnega sistema opravlja **sklad RS za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov**. Sklad je 29. julija 2004 s sprejemom akta o ustanovitvi ustanovila vlada RS, skupaj z zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje. Sklad deluje od 8. oktobra 2004 dalje. Sklad ima nadzorni svet in enočlansko upravo – direktorico. V nadzornem svetu so zastopani ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ministrstvo za finance, zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, zavod RS za zaposlovanje, sindikalna zveza in konfederacija ter delodajalska združenja.

Njegova naloga je predvsem odločati o pravicah in obveznostih invalidov in delodajalcev, predvsem pri subven-

delež kvote	Dejavnost po SKD
2 %	J – finančno posredništvo L – dejavnost javne uprave in obrambe, obvezno socialno zavarovanje M – izobraževanje
3 %	K – poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve
4 %	G – trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe O – druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti
5 %	I – promet, skladiščenje in zveze N – zdravstvo in socialno varstvo A – kmetijstvo, lov gozdarstvo B – ribištvo in ribiške storitve C – rudarstvo
6 %	D – predelovalne dejavnosti E – oskrba z električno energijo, plinom in vodo F – gradbeništvo H – gostinstvo

*Vodja pravne službe na ZVD Zavodu za varstvo pri delu d.d., Chengdujska cesta 25, Ljubljana

cioniranju plač invalidov, stroških prilagoditve delovnega mesta, storitvah v podpornem zaposlovanju in drugih finančnih vzpodbudah v skladu z zakonodajo. Sklad bo zagotavljal tudi vrsto finančnih vzpodbud.

Spletna stran sklada je <http://www.svzi.gov.si>, kjer so vse informacije v zvezi s kvotnim sistemom zaposlovanja invalidov in potrebni obrazci.

Opozorila bi še, da ZZRZI v 92. členu določa tudi prekrške in višino globe zanje:

- z globo od 100.000 SIT do 10.000.000 SIT se kaznuje za prekršek pravna oseba in samostojni podjetnik posameznik, če ne izpolnjuje obveznosti plačevanja prispevka za neizpolnjevanje kvote iz 65. člena ZZRZI,
- z globo od 300.000 SIT do 10.000.000 SIT se kaznuje za prekršek pravna oseba in samostojni podjetnik posameznik, če se z navajanjem napačnih podatkov skuša izogniti izpolnjevanju kvote oziroma plačevanju obveznosti zaradi neizpolnjevanja kvote iz 63. in 65. člena ZZRZI,
- z globo od 100.000 SIT do 500.000 SIT se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena, z globo v višini od 200.000 SIT do 1.000.000 SIT pa odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, ki

stori prekršek zaradi neplačevanja obveznosti iz naslova kvote.

Odgovori

- a) **Samostojni podjetnik posameznik ima zaposlenih 19 delavk, vključno z njim jih je 20 zaposlenih. Ali je zavezanec za izpolnjevanje kvote za zaposlovanje invalidov?**

Med zaposlene štejejo prijavljeni v zavarovanje na obrazcih M-1 (podlage 01, 02, 05, 13, 16, 19, 29, 34, 40, 51, 52, 84, 85). Pod podlago št. 05 spada samostojni podjetnik. Odgovor je torej pritrdilen: *je zavezanec za izpolnjevanje kvote.*

- b) **Pravna oseba zaposluje 20 ljudi, opravlja trgovinsko in servisno dejavnost. Ali mora pri naslednjem zaposlovanju zaposliti invalida?**

Trgovinska in servisna dejavnost spada po SKD pod črko G, zato je delež kvote 4 %. Glede na to, da pravna oseba zaposluje 20 ljudi, torej manj kot 50, se ji kvota zniža za eno odstotno točko, tako znaša le 3 %. Zahtevano število invalidov je po izračunu **eden**.

Odgovor je torej:

Po izračunu je za to pravno osebo trenutno zahtevano število invalidov **eden**. Tako bi morala že imeti zaposlenega **enega** invalida. V nasprotnem primeru bi morala plačati prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v sklad ali pa imeti sklenjeno pogodbo o poslovnem sodelovanju za nadome-

stno kvoto. Tudi če ta pravna oseba zaposli še enega delavca, ostane zahtevano število invalidov **eden**. Torej bi bilo smotno, da pravna oseba zaposli invalida ali pa sklene pogodbo o poslovnem sodelovanju za nadomestno kvoto. S tem bi se izognila plačilu prispevka v sklad.

- c) **Kam in koliko se plačuje v sklad RS za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov?**

Izpolnjevanje kvote ugotavlja sklad mesečno, zadnji dan v mesecu, za katerega delodajalec obračuna plače. Če zavezanec ne izpolni predpisane kvote, je dolžan mesečno na dan izplačila plač obračunati in plačati v sklad prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70 % minimalne plače, kar na dan 5. junija letos znaša 85.820,00 SIT.

V primeru sklenjene pogodbe o poslovnem sodelovanju za nadomestno kvoto se priznajo stroški dela v višini zneska 12 minimalnih plač letno za vsakega invalida, ki bi ga moral zavezanec zaposliti v okviru predpisane kvote, kar na dan 5. junija letos znaša 1.471.200,00 SIT.

Omenila sem že možnost nadomestne izpolnitve kvote. O tem in o finančnih vzpodbudah za zaposlovanje invalidov pa več prihodnjč.

Viri:

1. citirana veljavna zakonodaja,
2. spletna stran sklada RS za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov.

Novo na ZVD

Novo na ZVD

Novo na ZVD

Svetovanje s področja delovnega prava in socialne varnosti

- Izdelava različnih pravilnikov in pogodb o zaposlitvi
- Predhodni izračuni upokojitvenih pogojev
- Priprava predloga izbire najugodnejše variante za upokožitev delavca
- Izračun dokupa zavarovalne dobe za različne primere
- Svetovanje v zvezi z varstvom invalidov (predvsem odpuščanje invalidov) in
- Svetovanje v zvezi s kvotnim sistemom

Kontaktna oseba:

Nina Kos, E nina.kos@zvd.si, T 01 585 51 18, M 041 360 052